

ВРЕГУЛЮВАННЯ КОНФЛІКТІВ І МЕДІАЦІЯ В ПУБЛІЧНОМУ УПРАВЛІННІ ТА АДМІНІСТРУВАННІ

Робоча програма навчальної дисципліни (Силабус)

Реквізити навчальної дисципліни

Рівень вищої освіти	<i>Перший (бакалаврський)</i>
Галузь знань	<i>28 Публічне управління та адміністрування</i>
Спеціальність	<i>281 Публічне управління та адміністрування</i>
Освітня програма	<i>Адміністративний менеджмент</i>
Статус дисципліни	<i>Нормативна</i>
Форма навчання	<i>очна (денна)</i>
Рік підготовки, семестр	<i>4 курс, весняний семестр</i>
Обсяг дисципліни	<i>4 кредити / 120 годин, лекції 20 год., практичні заняття 20 год., самостійна робота 80 год.</i>
Семестровий контроль/ контрольні заходи	<i>Залік / модульна контрольна робота</i>
Розклад занять	<i>http://roz.kpi.ua/</i>
Мова викладання	<i>Українська</i>
Інформація про керівника курсу / викладачів	Лектор: <i>кандидат юридичних наук, доцент Шумак Ігор Олексійович, shumak.igor@ill.kpi.ua</i> Практичні / Семінарські: <i>кандидат юридичних наук, доцент Шумак Ігор Олексійович, shumak.igor@ill.kpi.ua</i>
Розміщення курсу	<i>https://classroom.google.com/c/NzQ2Mjk0Mjg4ODU0?cjc=qbhfr4o</i>

Програма навчальної дисципліни

1. Опис навчальної дисципліни, її мета, предмет вивчення та результати навчання

«Врегулювання конфліктів і медіація в публічному управлінні та адмініструванні» належить до нормативних освітніх компонентів циклу професійної підготовки бакалавра публічного управління та адміністрування.

Метою вивчення дисципліни є формування системи знань про природу конфлікту як соціального феномена, вироблення вмінь діагностувати, прогнозувати і контролювати конфліктну ситуацію в органах публічного адміністрування, оволодіння практичними навичками врегулювання конфліктів різних рівнів та подолання їх деструктивних наслідків, ознайомлення з основними технологіями медіації, формування культури мирного врегулювання спорів, налагодження продуктивної співпраці органів публічної влади, бізнес структур та неурядових організацій для ефективного виконання майбутніми бакалаврами професійної діяльності за обраною спеціальністю.

Предметом навчальної дисципліни є загальнотеоретичні фундаментальні основи розуміння сутності та функцій конфлікту, аналіз причин та засобів вирішення конфліктів, застосування ефективних структурних методів та стилів вирішення конфліктів відповідно до конкретної ситуації, а також медіація як основний спосіб вирішення конфліктів у сфері публічного управління та адміністрування.

Відповідність програмних результатів навчання (ПРН) та компетентностей за освітньо-професійною програмою за спеціальністю 281 «Публічне управління та адміністрування» для першого (бакалаврського) рівня вищої освіти:

Інтегральна компетентність – здатність розв'язувати складні задачі у сфері публічного управління та адміністрування або у процесі навчання, що передбачає проведення досліджень та/або здійснення інновацій та характеризується невизначеністю умов і вимог.

Загальні компетентності (soft skills):

ЗК 02. Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.

ЗК 04. Здатність бути критичним і самокритичним.

ЗК 05. Здатність до адаптації та дії в новій ситуації.

ЗК 08. Вміння виявляти, ставити та вирішувати проблеми.

ЗК 12. Навички міжособистісної взаємодії.

ЗК 13. Здатність спілкуватися з представниками інших професійних груп різного рівня (з експертами з інших галузей знань/видів діяльності).

Фахові (спеціальні, предметні) компетентності:

ФК 01. Здатність до соціальної взаємодії, до співробітництва й розв'язання конфліктів.

ФК 03. Здатність забезпечувати дотримання нормативно-правових та морально-етичних норм поведінки.

ФК 09. Здатність впроваджувати інноваційні технології.

ФК 11. Здатність у складі робочої групи проводити прикладні дослідження в сфері публічного управління та адміністрування.

Нормативний зміст підготовки здобувачів вищої освіти:

ПРН 12. Уміти налагодити комунікацію між громадянами та органами державної влади і місцевого самоврядування.

ПРН 14. Уміти коригувати професійну діяльність у випадку зміни вихідних умов.

ПРН 21. Знати механізми взаємодії органів публічної влади, бізнес структур та неурядових організацій.

2. Пререквізити та постреквізити дисципліни (місце в структурно-логічній схемі навчання за відповідною освітньою програмою)

Пререквізити дисципліни: базується на результатах навчання з таких освітніх компонентів, як «Психологія управлінської взаємодії», «Організація та управління діяльністю адміністративних органів», «Регіональне управління та місцеве самоврядування».

Постреквізити відсутні, оскільки дисципліна вивчається в останньому семестрі підготовки бакалавра.

3. Зміст навчальної дисципліни

Навчальна дисципліна складає один освітній компонент, шифр за ОПП:

ПО 23. Врегулювання конфліктів і медіація в публічному управлінні та адмініструванні.

Тема 1. Основи конфліктології.

Тема 2. Конфлікт як соціальне явище.

Тема 3. Динаміка конфлікту.

Тема 4. Суб'єктивний фактор соціального конфлікту.

Тема 5. Врегулювання адміністративних конфліктів.

Тема 6. Врегулювання трудових і соціально-професійних конфліктів у публічному управлінні та адмініструванні.

Тема 7. Врегулювання політичних і правових конфліктів у публічному управлінні та адмініструванні.

Тема 8. Врегулювання конфліктів культурно-духовної сфери, релігійних і міжнаціональних конфліктів у публічному управлінні та адмініструванні.

Тема 9. Врегулювання економічних конфліктів у публічному управлінні та адмініструванні.

Тема 10. Соціальний діалог як інструмент порозуміння.

4. Навчальні матеріали та ресурси

Базова література:

1. Докаш В. І. Конфліктологія та медіація : навч. посіб. Чернівці, Львів : Видавництво «Новий Світ – 2000», 2021. 249 с.
2. Науково-практичний коментар Закон України «Про медіацію» / за заг. ред. Луїзи Романадзе та Світлани Сергєєвої. Київ : Видавництво РАЦІО, 2024, 100 с. URL: <https://www.pravojustice.eu/storage/app/uploads/public/673/c82/df2/673c82df2a4a1904012228.pdf> (дата звернення 02.06.2024).
3. Рахліс В. Л., Павленко О. О. Переговори і медіація: підручник для підготовки професійного переговорника : підручник. 2-е вид., перероб. Запоріжжя : Гельветика, 2021. 344 с.
4. Скібіцька Л. І. Конфліктологія : навч. посіб. Київ : Кондор, 2024. 384 с.
5. Трофименко А. В., Константинова Ю. В. Конфліктологія та теорія переговорів : навч. посіб. Маріуполь : МДУ, 2020. 375 с. URL: https://repository.mu.edu.ua/jspui/bitstream/123456789/2586/1/np_konfliktologiiia.pdf (дата звернення 02.06.2024).

Додаткова література:

1. Герасіна Л. М., Требін М. П., Сахань О. М., Воднік В. Д. Конфліктологія: загальна та юридична : підручник. Харків : Право, 2021. 224 с.
2. Дученко М. М., Шевчук О. А. Конфліктологія: практикум : навч. посіб. для студ. спеціальності 051 «Економіка» освітньою програмою «Управління персоналом та економіка праці» / КПІ ім. Ігоря Сікорського. Київ : КПІ ім. Ігоря Сікорського, 2020. 88 с. URL: <https://ela.kpi.ua/server/api/core/bitstreams/c25fe953-a6bd-4eaa-99c7-cf7e0ffd589e/content> (дата звернення 02.06.2024).
3. Європейський кодекс етики медіаторів (European Code of Conduct for Mediators) від 02.06.2004. URL: <https://www.mediation-help.com/wp-content/uploads/2024/06/%D1%94vropejskij-kodeks-povedinki-mediatoriv.pdf> (дата звернення 02.06.2024).
4. Єременко Л. В., Ісакова О. І. Конфліктологія : посібник для самостійної роботи студентів / Таврійський державний агротехнологічний університет імені Дмитра Моторного. Мелітополь : ФОП Однорог Т. В., 2020. 266 с.
5. Закон України «Про медіацію». Науково-практичний коментар : станом на 1 квіт. 2023 р. / за заг. ред. О. О. Кармази, Т. В. Федоренко, П. О. Ізуїти. Київ : Талком, 2023. 241 с. URL: https://uu.edu.ua/upload/Nauka/naukovi_vydannia/komentar_pro_mediaciu_compressed.pdf (дата звернення 02.06.2024).
6. Калмикова Л. Медіація: модний тренд чи нагальна потреба? *Вісник Національної асоціації адвокатів України*. 2023. № 12 (97). С. 32-39. URL: https://unba.org.ua/assets/uploads/news/vidannya/2023-12-26-vidannya_v-snik_12-2023_658abaf540d6b.pdf (дата звернення 02.06.2024).
7. Мазаракі Н. А. Медіація в Україні: теорія та практика : монографія / Інститут законодавства Верховної Ради України. Київ : Київ. нац. торг.-екон. ун-т, 2018. 276 с.
8. Медіація у професійній діяльності юриста : підручник / Т. Білик та ін. ; за ред. Н. Крестовської, Л. Романадзе. Одеса : Екологія, 2019. 456 с.
9. Медіація як альтернативний спосіб вирішення спорів: вітчизняний та зарубіжний досвід : монографія / Бачук В. Б. та ін. Львів, Рівне : «Новий Світ- 2000», 2020. 173 с.
10. Нормативно-правові акти з питань соціального діалогу. *Міністерство економіки України* : вебсайт. URL: <https://me.gov.ua/Documents/Detail?lang=uk-UA&id=e10817c7-5b4f-4b32-af9c-a5d7cc93d16e&title=NormativnopravovaBazaZPitanSotsialnogoDialogu> (дата звернення 02.06.2024).
11. Політична конфліктологія : навч.-метод. посіб. для здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти / упоряд. Ю. Завгородня ; Нац. ун-т «Одеська юридична академія». Одеса : Юридична література, 2023. 64 с. URL: <https://dspace.onua.edu.ua/server/api/core/bitstreams/5ca3f57f-232c-4636-b903-9b76e1647abf/content> (дата звернення 02.06.2024).

12. Про деякі аспекти медіації у цивільних та господарських правовідносинах : Директива 2008/52/ЄС Європейського парламенту та Ради від 21.05.2008 р. URL: [https://www.viaduk.net/clients/vsu/vsu.nsf/6b6c1e2e6ad3e2fcc225745c0034f4cc/f8c093ad5cb7148bc2257d8d002488a0/\\$FILE/%D0%94%D0%B8%D1%80%D0%B5%D0%BA%D1%82%D0%B8%D0%B2%D0%B0%20%D0%84%D0%A1%20%D0%BC%D0%B5%D0%B4%D1%96%D0%B0%D1%86%D1%96%D1%8F.pdf](https://www.viaduk.net/clients/vsu/vsu.nsf/6b6c1e2e6ad3e2fcc225745c0034f4cc/f8c093ad5cb7148bc2257d8d002488a0/$FILE/%D0%94%D0%B8%D1%80%D0%B5%D0%BA%D1%82%D0%B8%D0%B2%D0%B0%20%D0%84%D0%A1%20%D0%BC%D0%B5%D0%B4%D1%96%D0%B0%D1%86%D1%96%D1%8F.pdf) (дата звернення 02.06.2024).
13. Про медіацію : Закон України від 16.11.2021 р. № 1875-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1875-20#Text> (дата звернення 02.06.2024).
14. Про порядок вирішення колективних трудових спорів (конфліктів) : Закон України від 03.03.1998 р. № 137/98-ВР. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/137/98-%D0%B2%D1%80#top> (дата звернення 02.06.2024).
15. Про соціальний діалог в Україні : Закон України від 23.12.2010 р. № 2862-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2862-17#Text> (дата звернення 02.06.2024).
16. Свидрук І. І., Миронов Ю. Б. Психологія управління та конфліктологія : підручник. Львів : Вид-во ЛТЕУ, 2017. 320 с.
17. Соціальний діалог. *Національна тристороння соціально-економічна рада* : вебсайт. URL: <https://ntser.gov.ua/pro-soczialnyj-dialog/> (дата звернення 02.06.2024).
18. Соціальний діалог як інструмент порозуміння. *Офіс Ради Європи в Україні* : вебсайт. 2023. 08 листоп. URL: <https://www.coe.int/uk/web/kyiv/-/social-dialogue-as-an-instrument-for-understanding> (дата звернення 02.06.2024).
19. Чанишева Г. І. Соціальний діалог : навч.-метод. посіб. Одеса : Фенікс, 2021. 81 с.
20. Яхно Т. П., Куревіна І. О. Конфліктологія та теорія переговорів : навч. посіб. Київ : ЦУЛ, 2021. 168 с.

Навчальний контент

5. Методика опанування навчальної дисципліни (освітнього компонента)

Відповідно до навчального плану підготовки бакалавра передбачено наступні види навчальних занять:

- лекції;
- практичні заняття;
- консультація.

Теми лекцій та практичних занять взаємозв'язані, матеріал вивчається в логічній послідовності. На практичних заняттях розглядаються найбільш суттєві теоретичні питання, які дозволяють забезпечити студентам можливість глибокого самостійного вивчення всього програмного матеріалу. Консультація проводиться викладачем щотижня згідно з графіком, затвердженим кафедрою.

Методи і технології навчання. Використовуються дидактичні методи, спостереження і порівняння, узагальнення і абстрагування, аналогія, індукція, дедукція, аналіз і синтез, аналітико-синтетичний, абстрактно-дедуктивний, конкретно-індуктивний, пояснювально-ілюстративний, репродуктивний, частково-пошуковий, дослідницький. Також комплекс методів, зокрема практичні, наочні, словесні, проблемні, частково-пошукові та інші групи методів. Серед методів навчання за характером логіки пізнання використовуються аналітичний, індуктивний, дедуктивний, традиційний методи.

На заняттях використовуються мультимедійне обладнання, комп'ютер. При дистанційному навчанні використовуються сервіси відеоконференцій Zoom та/або Google Meet, освітній вебсервіс Google Classroom на платформі «Сікорський», месенджери для комунікації зі студентами, університетське програмне забезпечення Інформаційно-телекомунікаційної системи «Електронний кампус».

5.1. Лекції та практичні заняття

Назва теми, перелік основних питань, література
Тема 1. Основи конфліктології 1. Історія конфліктології. 2. Теоретичні засади конфліктології: предмет, методи, структура, функції.

3. Новітні теорії конфліктів.
4. Закони конфліктології.
5. Конфліктологія в системі наук.

Література: базова [1, 4, 5], додаткова [1, 2, 4, 11, 16, 20].

Тема 2. Конфлікт як соціальне явище

1. Поняття та сутність конфлікту.
2. Структура конфлікту.
3. Межі, масштаб, соціальні функції конфлікту.
4. Класифікація конфліктів.
5. Детермінація конфліктів: джерела, рушійні сили, причини.

Література: базова [1, 4, 5], додаткова [1, 2, 4, 11, 16, 20].

Тема 3. Динаміка конфлікту

1. Стадії конфлікту.
2. Основні стратегії конфліктної поведінки.
3. Тактики поведінки в конфлікті.
4. Медіація як процедура врегулювання конфлікту.
5. Результативність конфлікту.

Література: базова [1-5], додаткова [1-9, 11-13, 16, 20].

Тема 4. Суб'єктивний фактор соціального конфлікту

1. Аналіз та характеристика суб'єктів – учасників конфлікту.
2. Мотивація конфліктантів.
3. Суб'єктивно-психологічні риси і типи конфліктантів.
4. Соціально-рольові позиції учасників конфлікту.
5. Конфліктологічна компетентність керівника органу публічного адміністрування.

Література: базова [1, 4, 5], додаткова [1, 2, 4, 11, 16, 20].

Тема 5. Врегулювання адміністративних конфліктів

1. Моделі управлінського впливу на адміністративний конфлікт.
2. Попередження адміністративних конфліктів.
3. Розв'язання адміністративних конфліктів: шляхи, технології, методи.
4. Медіація в адміністративних конфліктах.

Література: базова [1-5], додаткова [1-9, 11-13, 16, 20].

Тема 6. Врегулювання трудових і соціально-професійних конфліктів у публічному управлінні та адмініструванні

1. Моделі управлінського впливу на трудові та соціально-професійні конфлікти.
2. Попередження трудових та соціально-професійних конфліктів.
3. Розв'язання трудових та соціально-професійних конфліктів: шляхи, технології, методи.
4. Медіація в трудових та соціально-професійних конфліктах.
5. Національна служба посередництва і примирення.

Література: базова [1-5], додаткова [1-9, 11-14, 16, 20].

Тема 7. Врегулювання політичних і правових конфліктів у публічному управлінні та адмініструванні

1. Моделі управлінського впливу на політичні та правові конфлікти.
2. Попередження політичних та правових конфліктів.
3. Розв'язання політичних та правових конфліктів: шляхи, технології, методи.
4. Медіація в політичних та правових конфліктах.

Література: базова [1-5], додаткова [1-9, 11-13, 16, 20].

Тема 8. Врегулювання конфліктів культурно-духовної сфери, релігійних і міжнаціональних конфліктів у публічному управлінні та адмініструванні

1. Моделі управлінського впливу на конфлікти культурно-духовної сфери, релігійні та міжнаціональні конфлікти.
2. Попередження конфліктів культурно-духовної сфери, релігійних та міжнаціональних конфліктів.
3. Розв'язання конфліктів культурно-духовної сфери, релігійних та міжнаціональних конфліктів: шляхи, технології, методи.

4. Медіація в конфліктах культурно-духовної сфери, релігійних та міжнаціональних конфліктах.   <i>Література:</i> базова [1-5], додаткова [1-9, 11-13, 16, 20].
Тема 9. Врегулювання економічних конфліктів у публічному управлінні та адмініструванні   1. Моделі управлінського впливу на економічний конфлікт.   2. Попередження економічних конфліктів.   3. Розв'язання економічних конфліктів: шляхи, технології, методи.   4. Медіація в економічних конфліктах.   <i>Література:</i> базова [1-5], додаткова [1-9, 11-14, 16, 20].
Тема 10. Соціальний діалог як інструмент порозуміння   1. Поняття, сутність та основні принципи соціального діалогу.   2. Рівні та сторони соціального діалогу.   3. Форми здійснення соціального діалогу.   4. Органи соціального діалогу.   5. Територіальні тристоронні соціально-економічні ради.   <i>Література:</i> базова [2,3], додаткова [10, 14, 15, 17-19].

6. Самостійна робота здобувача вищої освіти

Крім навчальних занять, відповідно до навчального плану підготовки бакалавра передбачено також наступні форми освітнього процесу:

- самостійна робота;
- контрольні заходи.

Теоретичні та практичні знання поглиблюються шляхом самостійної роботи з використанням рекомендованої літератури та ресурсів глобальної мережі Internet.

6.1. Самостійна робота

Назва теми, перелік основних питань, література	Форма контролю
Тема 1. Основи конфліктології 1. Базові категорії та поняття конфліктології. 2. Становлення конфліктології як науки в Україні. <i>Література:</i> базова [1, 4, 5], додаткова [1, 2, 4, 11, 16, 20].	опитування / практичні завдання / кейси
Тема 2. Конфлікт як соціальне явище 1. Конфлікт як передумова соціальних змін. 2. Роль навколишнього середовища у конфлікті. <i>Література:</i> базова [1, 4, 5], додаткова [1, 2, 4, 11, 16, 20].	опитування / практичні завдання / кейси
Тема 3. Динаміка конфлікту 1. Енергетика конфлікту. 2. Роль ілюзій у протистоянні. Типи ілюзій. <i>Література:</i> базова [1-5], додаткова [1-9, 11-13, 16, 20].	опитування / практичні завдання / кейси
Тема 4. Суб'єктивний фактор соціального конфлікту 1. Людський фактор у конфлікті. 2. Розбіжності поведінкових паттернів як фактори конфлікту. <i>Література:</i> базова [1, 4, 5], додаткова [1, 2, 4, 11, 16, 20].	опитування / практичні завдання / кейси
Тема 5. Врегулювання адміністративних конфліктів 1. Адміністративний конфлікт і маніпуляція. 2. Правила виступу керівника перед негативною аудиторією. <i>Література:</i> базова [1-5], додаткова [1-9, 11-13, 16, 20].	опитування / практичні завдання / кейси
Тема 6. Врегулювання трудових і соціально-професійних конфліктів у публічному управлінні та адмініструванні 1. Колективні договори і угоди. Примирні процедури. 2. Управління інноваційним конфліктом. <i>Література:</i> базова [1-5], додаткова [1-9, 11-14, 16, 20].	опитування / практичні завдання / задачі / кейси

Тема 7. Врегулювання політичних і правових конфліктів у публічному управлінні та адмініструванні 1. Конфлікт та політична компетентність громадян. 2. Особливості сучасних політичних конфліктів в Україні. <i>Література:</i> базова [1-5], додаткова [1-9, 11-13, 16, 20].	<i>опитування / практичні завдання / задачі / кейси</i>
Тема 8. Врегулювання конфліктів культурно-духовної сфери, релігійних і міжнаціональних конфліктів у публічному управлінні та адмініструванні 1. Загальнолюдські кодекси гуманного розв'язання конфліктів культурно-духовної сфери. 2. Роль територіальної громади у вирішенні етнічних проблем. <i>Література:</i> базова [1-5], додаткова [1-9, 11-13, 16, 20].	<i>опитування / практичні завдання / задачі / кейси</i>
Тема 9. Врегулювання економічних конфліктів у публічному управлінні та адмініструванні 1. Конституційне право людини на страйк: поняття, зміст, порядок реалізації, гарантії. 2. Економічний конфлікт та соціальна справедливість. <i>Література:</i> базова [1-5], додаткова [1-9, 11-13, 16, 20].	<i>опитування / практичні завдання / задачі / кейси</i>
Тема 10. Соціальний діалог як інструмент порозуміння 1. Особливості сучасного соціального діалогу в Україні. 2. Особливості врегулювання соціальних конфліктів в умовах воєнного стану в Україні. <i>Література:</i> базова [2-5], додаткова [10, 14, 15, 17-19].	<i>тестові завдання</i>

Строк виконання усіх видів самостійної роботи – дата проведення практичного заняття з відповідної теми.

Політика та контроль

7. Політика навчальної дисципліни (освітнього компонента)

Правила відвідування занять. Здобувачам освіти рекомендується відвідувати лекції та практичні заняття. Система оцінювання орієнтована на отримання балів за активність студента/студентки, а також виконання завдань, які здатні розвинути практичні уміння та навички. Відсутність на лекції не відпрацьовується, оскільки теми та питання лекцій і практичних занять співпадають. Згідно з «Положенням про систему оцінювання результатів навчання в КПІ ім. Ігоря Сікорського» заборонено оцінювати присутність або відсутність здобувача на аудиторному занятті, в тому числі нараховувати за це заохочувальні або штрафні бали. Детально: <https://osvita.kpi.ua/node/37>. Відсутність на практичному занятті відпрацьовується.

Особливості організації освітнього процесу під час дистанційного навчання визначено «Положенням про дистанційне навчання в КПІ ім. Ігоря Сікорського». Детально: <https://osvita.kpi.ua/node/188>.

Правила поведінки на заняттях. Норми етичної поведінки студентів і науково-педагогічних працівників визначені у розділі 2 Кодексу честі Національного технічного університету України «Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського». Детально: <https://kpi.ua/code>.

Правила призначення заохочувальних та штрафних балів

Заохочувальні бали		Штрафні бали	
Критерій	Ваговий бал	Критерій	Ваговий бал
Участь у міжнародних, всеукраїнських, університетських та/або інших заходах (конференція, круглий стіл, конкурс, олімпіада тощо); публікація (стаття та/або тези доповіді) за тематикою навчальної дисципліни	+10 балів	Порушення строку відпрацювання практичних занять, виконання задач (кейсів), тестування тощо (за кожен таку роботу). Під час дистанційного навчання штрафні бали не застосовуються	-0 балів

Виступ на занятті з ініціативною доповіддю на обрану творчу тему, погоджену з викладачем, за програмою дисципліни	+5 балів	Порушення термінів виконання модульної контрольної роботи та її захист Під час дистанційного навчання штрафні бали не застосовуються	-0 балів

Заохочувальні та штрафні бали не входять до основної шкали РСО, а їхня сума не може перевищувати 10% рейтингової шкали.

Політика дедлайнів та перескладань. Відпрацювання практичного заняття, за рішенням викладача, може здійснюватися у формі опитування, тестування, виконання практичного завдання, розв'язання задачі з відповідної теми.

На останньому за розкладом занятті проводиться основна форма поточного контролю у вигляді письмової модульної контрольної роботи, до якої включено відповіді на теоретичні питання, або практичні завдання, або тестові завдання з теми 10. Результат модульної контрольної роботи для студента, який не з'явився на контрольний захід, є нульовим. У такому разі, студент має можливість повторно виконати модульну контрольну роботу.

Політика академічної доброчесності та її принципи визначені у розділі 3 Кодексу честі Національного технічного університету України «Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського». Детально: <https://kpi.ua/code>.

8. Види контролю та рейтингова система оцінювання результатів навчання (РСО)

Поточний контроль: експрес-опитування, опитування за темою заняття, тест, виконання практичного завдання, розв'язання задач, кейсів, МКР.

№ з/п	Поточний контроль	Ваговий бал	Кількість	Всього, 100 балів
1.	Практичне заняття	5	10	50
2.	Практичні завдання, задачі, кейси	3	10	30
3.	Модульна контрольна робота (МКР)	20	1	20

Поточний контроль має чотири рівні оцінювання, критерії:

“відмінно” – повна відповідь (не менше 95% потрібної інформації) – здобувач/здобувачка освіти демонструє повні й міцні знання навчального матеріалу в заданому обсязі, правильно і обґрунтовано приймає необхідні рішення в різних комунікативних ситуаціях – практичне заняття **5 балів**; практичне завдання, задача, кейс **3 бали**;

“добре” – достатньо повна відповідь (не менше 75% потрібної інформації) або повна відповідь з несуттєвими недоліками, які допускає здобувач/здобувачка – практичне заняття **4 бали**; практичне завдання, задача, кейс **2 бали**;

“задовільно” – неповна відповідь (не менше 60% потрібної інформації), здобувачем/здобувачкою засвоєно основний теоретичний матеріал, але допущено неточності – практичне заняття **3 бали**; практичне завдання, задача, кейс **1 бал**;

“незадовільно” – відповідь не відповідає вимогам до «задовільно» – практичне заняття **0-2 бали**; практичне завдання, задача, кейс **0 балів**.

Результати поточного контролю здобувача регулярно вносяться викладачем до модуля «Поточний контроль» АС Електронний кампус.

Модульна контрольна робота складається з 20 тестових завдань, що відображають зміст всієї дисципліни. МКР проводиться за допомогою Гугл-форми на останньому занятті. Максимальна кількість балів складає 20 (максимальна кількість балів за 1 тестове завдання – 1 бал):

Тестове завдання виконане правильно (кожне з 20)	1
Тестове завдання виконане не правильно (кожне з 20)	0

Календарний контроль: проводиться двічі на семестр як моніторинг поточного стану виконання вимог Силабусу.

Критерій отримання атестації	Перша атестація	Друга атестація
Строк атестації	8-ий тиждень	15-ий тиждень

Умови отримання атестації	Поточний рейтинг		≥ 15 балів	≥ 30 балів
	Практичні заняття	Теми 1-5	+	–
	Практичні заняття	Теми 6-10	–	+

Результати календарного контролю здобувача вносяться викладачем до модуля «Календарний контроль» АС Електронний кампус.

Семестровий контроль: залік.

Умови допуску до семестрового контролю: семестровий рейтинг більше 30 балів.

Порядок проведення контрольних заходів визначено у «Положенні про поточний, календарний та семестровий контроль результатів навчання в КПІ ім. Ігоря Сікорського». Детально: <https://osvita.kpi.ua/node/32>.

Таблиця відповідності рейтингових балів оцінкам за університетською шкалою:

Кількість балів	Оцінка
100-95	Відмінно
94-85	Дуже добре
84-75	Добре
74-65	Задовільно
64-60	Достатньо
Менше 60	Незадовільно
Не виконані умови допуску	Не допущено

9. Додаткова інформація з дисципліни (освітнього компонента)

● Орієнтовний перелік питань до заліку

1. Теоретичні засади конфліктології: предмет, методи, структура, функції.
2. Базові категорії та поняття конфліктології.
3. Новітні теорії конфліктів.
4. Закони конфліктології.
5. Конфліктологія в системі наук.
6. Історія конфліктології.
7. Становлення конфліктології як науки в Україні.
8. Поняття та сутність конфлікту.
9. Структура конфлікту.
10. Межі, масштаб, соціальні функції конфлікту.
11. Класифікація конфліктів.
12. Детермінація конфліктів: джерела, рушійні сили, причини.
13. Конфлікт як передумова соціальних змін.
14. Роль навколишнього середовища у конфлікті.
15. Стадії конфлікту.
16. Основні стратегії конфліктної поведінки.
17. Тактики поведінки в конфлікті.
18. Медіація як процедура врегулювання конфлікту.
19. Результативність конфлікту.
20. Енергетика конфлікту.
21. Роль ілюзій у протистоянні. Типи ілюзій.
22. Аналіз та характеристика суб'єктів – учасників конфлікту.
23. Людський фактор у конфлікті.
24. Мотивація конфліктантів.
25. Суб'єктивно-психологічні риси і типи конфліктантів.
26. Соціально-рольові позиції учасників конфлікту.
27. Конфліктологічна компетентність керівника органу публічного адміністрування.
28. Розбіжності поведінкових паттернів як фактори конфлікту.
29. Моделі управлінського впливу на адміністративний конфлікт.

30. Попередження адміністративних конфліктів.
31. Розв'язання адміністративних конфліктів: шляхи, технології, методи.
32. Медіація в адміністративних конфліктах.
33. Адміністративний конфлікт і маніпуляція.
34. Правила виступу керівника перед негативною аудиторією.
35. Моделі управлінського впливу на трудові та соціально-професійні конфлікти.
36. Попередження трудових та соціально-професійних конфліктів.
37. Розв'язання трудових та соціально-професійних конфліктів: шляхи, технології, методи.
38. Управління інноваційним конфліктом.
39. Медіація в трудових та соціально-професійних конфліктах.
40. Колективні договори і угоди. Примирні процедури.
41. Національна служба посередництва і примирення.
42. Конфлікт та політична компетентність громадян.
43. Особливості сучасних політичних конфліктів в Україні.
44. Моделі управлінського впливу на політичні та правові конфлікти.
45. Попередження політичних та правових конфліктів.
46. Розв'язання політичних та правових конфліктів: шляхи, технології, методи.
47. Медіація в політичних та правових конфліктах.
48. Загальнолюдські кодекси гуманного розв'язання конфліктів культурно-духовної сфери.
49. Моделі управлінського впливу на конфлікти культурно-духовної сфери, релігійні та міжнаціональні конфлікти.
50. Попередження конфліктів культурно-духовної сфери, релігійних та міжнаціональних конфліктів.
51. Розв'язання конфліктів культурно-духовної сфери, релігійних та міжнаціональних конфліктів: шляхи, технології, методи.
52. Медіація в конфліктах культурно-духовної сфери, релігійних та міжнаціональних конфліктах.
53. Роль територіальної громади у вирішенні етнічних проблем.
54. Економічний конфлікт та соціальна справедливість.
55. Моделі управлінського впливу на економічний конфлікт.
56. Попередження економічних конфліктів.
57. Розв'язання економічних конфліктів: шляхи, технології, методи.
58. Медіація в економічних конфліктах.
59. Поняття, сутність та основні принципи соціального діалогу.
60. Рівні та сторони соціального діалогу.
61. Форми здійснення соціального діалогу.
62. Органи соціального діалогу.
63. Територіальні тристоронні соціально-економічні ради.
64. Особливості сучасного соціального діалогу в Україні.
65. Особливості врегулювання соціальних конфліктів в умовах воєнного стану в Україні.

Робочу програму навчальної дисципліни (силабус):

Складено доцентом кафедри теорії та практики управління, кандидатом юридичних наук, доцентом Шумаком Ігорем Олексійовичем

Ухвалено кафедрою теорії та практики управління (протокол № 15 від 07.06.2024 р.)

Погоджено Методичною комісією факультету соціології і права (протокол № 9 від 26.06.2024 р.)